

Keminmaan kunta

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2021 - 2024

1. Johdanto
2. Lasten ja nuorten kasvuolot ja hyvinvoinnin tila
  - 2.1 Väestön rakenne vuonna 2020
  - 2.2 Työllisyystilanne
  - 2.3 Asuminen ja asuinympäristö 2020
  - 2.4 Koulutustaso
  - 2.5 Kouluterveyskysely 2020
  - 2.6 Lapsiperheiden taloudellinen toimeentulo
  - 2.7 Hyvinvoinnin indikaattorit
3. Lasten, nuorten ja perheiden palvelut
  - 3.1 Asetus neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta
    - 3.1.1 Äitiysneuvola
    - 3.1.2 Lastenneuvola (0 – 6 v.)
    - 3.1.3 Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto
    - 3.1.4 Määräaikaiset terveystarkastukset ja terveysneuvonta
    - 3.1.5 Suun terveydenhuolto
  - 3.2 Varhaiskasvatus
    - 3.2.1 Erityisvarhaiskasvatus ja erityispalvelut
    - 3.2.2 Esiopetus
  - 3.3 Opetus ja koulutus
    - 3.3.1 Perusopetus
    - 3.3.2 Yleinen, tehostettu ja erityinen tuki
    - 3.3.3 Lukio
    - 3.3.4 Oppilaiden ja huoltajien osallisuus
    - 3.3.5 Oppilas- ja opiskelijahuolto
    - 3.3.6 Yhteistyö eri sidosryhmien kanssa
    - 3.3.7 Kivalo-opisto
  - 3.4 Vapaa-aikapalvelut
    - 3.4.1 Nuorisopalvelut
    - 3.4.2 Liikuntapalvelut
    - 3.4.3 Kulttuuripalvelut
  - 3.5 Rikos- ja riita-asioiden sovittelu
  - 3.6 Erityispalvelut
    - 3.6.1 Puheterapia
    - 3.6.2 Toimintaterapia
    - 3.6.3 Fysioterapia
    - 3.6.4 Lasten- ja nuorisopsykiatrian poliklinikat
    - 3.6.5 Lasten neurologiset tutkimukset
    - 3.6.6 Mielenterveysneuvola
  - 3.7 Sosiaalipalvelut lapsille, nuorille ja perheille
    - 3.7.1 Sosiaalityö
    - 3.7.2 Lastensuojelu ja sosiaalihuoltolain mukaiset lapsiperheiden palvelut
    - 3.7.3 Sijais- ja tukiperheet sekä tukihenkilöt
    - 3.7.4 Lastensuojelun perhetyö ja lapsiperheiden kotipalvelu
    - 3.7.5 Lastensuojelun asiantuntija-apu ja asiantuntijaryhmä
    - 3.7.6 Kasvatus- ja perheneuvonta
    - 3.7.7 Sosiaalipäivystys
    - 3.7.8 Huolto- ja tapaamisasiat

- 3.7.9 Follo, asiantuntija-avusteinen huoltoriitojen sovittelu
- 3.7.10 Turvakotipalvelut
- 3.7.11 Adoptioneuvonta
- 3.7.12 Vammaispalvelut ja kehitysvamma palvelut
- 3.7.13 Päiväkeskus Rantatupa
- 3.7.14 Päihdetyö
- 3.7.15 Toimeentulotuki ja aikuissosiaalityö
- 3.7.16 Kuntouttava työtoiminta
- 3.8 Seurakunnat ja järjestöt
- 3.8.1 Keminmaan evankelis-luterilainen seurakunta
- 3.8.2 Järjestöt
- 3.9 Nuorten työpaja
- 4. Voimavarat
- 4.1 Lastensuojelu ja lapsiperheiden sosiaalityö
- 4.2 Varhaiskasvatus
- 4.3 Äitiys- ja lastenneuvola
- 4.4 Koulu- ja opieluterveydenhuolto
- 4.5 Opettajien ammattitaidon ylläpitäminen
- 4.6 Koulupsykologi- ja kuraattoritoiminta
- 5. Toiminnan arviointi
- 6. Kehittämisen painopistealueet ja toimenpiteet
- 7. Seuranta

1. JOHDANTO

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on laadittava lastensuojelulain 12 §:n mukaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi:

”Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n mukaista talousarviota ja – suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelman tarkoituksena on antaa kokonaiskäsitys lasten ja nuorten kasvuoloista sekä käytössä olevista ja tarvittavista voimavaroista.

Suunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

- Lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta
- Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista
- Lastensuojelun tarpeesta kunnassa
- Lastensuojeluun varattavista voimavaroista
- Lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä
- Yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä
- Suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta

Lisäksi opiskeluhoitoa koskien lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattava opiskeluhoillon tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet.

- Arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta
- Toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja opiskelijoiden varhaista tukea
- Tiedot suunnitelman toteuttamisesta, seurannasta sekä opiskeluhoillon laadunarvioinnista.

Suunnitelman tarkoituksena on antaa kuntapäätäjille ja palveluiden käytännön toteuttajille kokonaiskäsitys lasten ja nuorten kasvuoloista sekä käytössä olevista ja tarvittavista voimavaroista

Suunnitelmaprosessi on toteutettu hyvinvointipalveluiden ja sivistyspalveluiden yhteistyönä, koottua tietoa on käsitelty terveyden edistämisen työryhmässä, johon kuuluvat kaikki hallintokunnat.

2. LASTEN JA NUORTEN KASVUOLOLUT JA HYVINVOINNIN TILA

2.1 Väestön rakenne vuonna 2020

Väestöennusteissa Meri-Lapin alueen ja Keminmaan väliluku tulevaisuudessa on laskeva. Alle 15-vuotiaiden osuus kuntalaisista vähenee, kun taas ikäihmisten määrä lisääntyy. Tilastokeskus on arvioinut väestöennusteessa Keminmaan väkiluvuksi vuonna 2040 yht. 6649 henkilöä.

Keminmaan väkiluku 2020: 7984

Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä 2020: 17,9 %

Lähde: Tilastokeskus

2.2 Työllisyystilanne

Vuoden 2020 työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan työttömyyden osuus työvoimasta oli Lapissa 14,7 % (2019: 11,0 %), koko maassa 13 % (2019: 9,2 %) ja Keminmaassa 10,9 % (2019: 8,4 %). Näissä luvuissa on aina jonkin verran kausittaista vaihtelua.

Nuorisotyöttömien määrä on noussut, samoin kuin työttömienkin osuus työvoimasta.

Nuorisotyöttömyys on korkeampi Keminmaassa verrattuna Lapin ja koko maan lukuihin.

Työttömien osuus työvoimasta on keminmaassa matalampi kuin Lapissa ja koko maassa.

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

	2018	2019	2020
Koko maa	12,3	19,1	16,7
Lappi	14,9	13,6	17,9
Keminmaa	18,8	17,7	19,1

Lähde: Sotkanet

2.3 Asuminen ja asumisympäristö 2020

Asuntokuntien lukumäärä oli Keminmaassa 3700. Niiden asuntokuntien osuus, joissa on vähintään yksi alle 18-vuotias henkilö, oli koko Keminmaan asuntokunnasta 23%. Keminmaan asuntokanta on pääosin rivi- ja pientaloja.

2.4 Koulutustaso

	2018	2019	
	Koko maa	41,6	41,6
<u>Keskiasteen koulutuksen saaneet, % 20 vuotta täyttäneistä</u>	Lappi	47,3	47,3
	Keminmaa	46,9	47,2
	Koko maa	31,8	32,2
<u>Korkea-asteen koulutuksen saaneet, % 20 vuotta täyttäneistä</u>	Lappi	26,7	27,1
	Keminmaa	29,5	29,7
	Koko maa	375,2	379,7
<u>Koulutustasomittain</u>	Lappi	342,7	347,3
	Keminmaa	358,0	362,3

Kokonaisuutta tarkastellen keminmaalaiset ovat hyvin koulutettuja. Koulutustasomittain kertoo siitä, kuinka kauan on keskimäärin opiskeltu peruskoulun jälkeen.

2.5 Kouluterveyskysely 2020

Kouluterveyskyselyn tulokset ovat osoitteessa: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>

2.6 Lapsiperheiden taloudellinen toimeentulo

Tutkimusten mukaan vanhempia kuormittaa huoli taloudesta. Lapsiperheiden köyhyysriskiä kasvattavat vanhempien työttömyyden ohella yksinhuoltajuus, lasten suurempi lukumäärä sekä pikkulapsivaihe, jolloin toinen vanhemmista on usein työelämästä perhevapaalla.

Keminmaassa lasten pienituloisuusaste ei ole aivan niin korkea kuin koko maassa keskimäärin. Myös toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden osuus ja yleinen pienituloisuusaste ovat matalampia, kuin koko maassa tai keskimäärin. Lapin keskimääräisin lukuihin verrattuna Keminmaan luvut ovat jo selvästi matalampia.

Lasten pienituloisuusaste

Alue	2018	2019

Koko maa	12,2	12,4
Lappi	13,8	13,8
Keminmaa	10,5	10,2

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Alue	2018	2019
Koko maa	13,1	13,4
Lappi	14,2	14,3
Keminmaa	9,8	9,7

Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet lapsiperheistä

Alue	2018	2019	2020
Koko maa	11,0	10,5	10,5
Lappi	10,1	9,7	9,1
Keminmaa	5,8	5,7	4,7

Lähde: Sotkanet

Toimeentulotukea saaneita kotitalouksia vuonna 2019 oli 251.

2.7 Hyvinvoinnin indikaattorit

INDIKAATTORI	KEMINMAA	LAPPI	KOKO MAA
0-17 vuotiaat lapset, joista on tehty lastensuojeluilmoitus 2020, % vastaavan ikäisestä väestöstä	7,2	8,3	8,1
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-20- vuotiaat vastaavan ikäisestä väestöstä 2020	1,3	1,7	1,6
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä 2019	4,4	6,3	7,5

Toimeentulotukea saaneet 18–24 vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä 2020	14,3	19,0	18,5
Mielenterveydenhäiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0-17 vuotiaat/1000 vastaavan ikäistä 2018	4,7	8,2	4,8
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 0-15 vuotiaita / vastaavanikäistä 2020	3,6	6,1	4,5

Lähde: Sotkanet

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrään on laskettu kaikki vuoden aikana huostassa olevien lasten sijoitukset, lyhyet avohuollon sijoitukset ja kiireelliset sijoitukset. Mikäli lapsen sijoitus loppuu, mutta alkaa uudelleen seuraavana vuonna, lasketaan hänet uudelleen tilastoon.

Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17 - 24- vuotiaiden prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä on Keminmaassa koko maan ja Lapin keskiarvoa matalampi. Samoin toimeentulotukea saaneita 18 - 24- vuotiaita vastaavan ikäisestä väestöstä on vähemmän kuin koko maassa tai Lapissa keskimäärin.

Vuonna 2018 mielenterveydenhäiriöihin sairaalahoitoa saaneita 0-17- vuotiaita lapsia/1000 vastaavan ikäistä kohden on Keminmaassa vähemmän kuin koko maassa tai Lapissa. Meri-Lapin alueella ei ole lapsille ja nuorille saataville psykiatrista osastohoitoa. Pohtia voi, minkä verran tällä on vaikutusta asiaa.

3. LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN PALVELUT

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin että palvelujärjestelmän toimivuuden ja tehokkuuden kannalta on välttämätöntä, että ongelmiin kyetään reagoimaan nopeasti niiden ilmaantuessa eikä vasta silloin, kun ongelmat ovat moninkertaistuneet. Ennaltaehkäisevien peruspalvelujen merkitys lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnille on kiistaton.

3.1 Asetus neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta

Neuvolatoimintaa ja kouluterveydenhuoltoa koskevan asetuksen (338/2011) tarkoituksena on varmistaa, että lasten, nuorten ja perheiden terveysneuvonnassa ja terveystarkastuksissa otetaan huomioon yksilöiden ja väestön tarpeet. Tarpeenmukainen toiminta parantaa ehkäisevän työn oikeaan osuvuutta ja vaikuttavuutta. Tukea pitää tarjota oikea-aikaisesti ja viiveettä. Laajoissa määräaikaissä terveystarkastuksissa tarpeet otetaan huomioon myös ennakoivasti.

Neuvola-asetuksen (338/2011) mukaisilla määräaikaistarkastuksilla pyritään ennaltaehkäisemään ongelmien syntymistä tarjoamalla mahdollisimman varhaista ohjausta, neuvontaa ja tukea, mikä vähentää kiireellisen avun tarvetta.

Keminmaan kunta ostaa neuvola-, koulu-, ja opiskelijaterveydenhuollon toiminnan Mehiläinen Terveyspalveluilta.

3.1.1 Äitiysneuvola

Äitiysneuvolatoiminnan tavoitteena on turvata raskaana olevan naisen ja sikiön terveys ja hyvinvointi. Lisäksi tavoitteena on edistää tulevien vanhempien ja koko perheen terveyttä ja hyvinvointia sekä tulevan lapsen kehitysympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Tavoitteena on myös edistää kansanterveyttä ja ehkäistä raskausaikaisia häiriöitä.

Äitiyshuollon ydintehtävä on odottavan äidin, sikiön, vastasyntyneen ja perheenjäsenten parhaan mahdollisen terveyden turvaaminen. Huolellisesti tehdyt määräaikaistarkastukset ja perheiden tarpeita palveleva terveysneuvonta ovat äitiysneuvolatoiminnan perusta. Neuvolan työmuotoina ovat vastaanottotoiminta (terveystarkastukset, terveysneuvonta, sairausvastaanotto), kotikäynnit, moniammatillinen yhteistyö (esim. neuvolatyöryhmät, erilaiset asiakastapaamiset) sekä puhelinneuvonta. Äitiysneuvolan palvelut on ulkoistettu.

Jokaisella äitiysneuvolakäynnillä arvioidaan raskaana olevan ja sikiön sekä perheen tuen tarve. Lisäkäyntejä tarjotaan yksilöllisen tarpeen mukaan. Lisäkäynnin ja -tuen syy voi olla raskaana olevan terveydentila, aiemmat ongelmat raskaus- tai synnytystilassa, nykyraskaudessa havaitut ongelmat, mielenterveys- tai päihdeongelmat, epäterveelliset elintavat tai perhe- ja elämäntilanteen vaikeudet.

Keminmaassa on äitiysneuvolatoimintaa yhdessä pisteessä, Laurilan terveysasemalla.

Äitiysneuvolassa työskentelee kaksi terveydenhoitajaa, joiden työajasta toisella menee 40 % ja toisella 60 % äitiysneuvolaan. Raskaudenseurannan lisäksi terveydenhoitajille kuuluvat perhesuunnittelu-asiakkaat ja perhevalmennukset sekä isyyden tunnustaminen. Valmennukset toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä lastenneuvolan terveydenhoitajan, fysioterapeutin, psykiatrinen sairaanhoitajan, ja lapsiperheiden kotipalvelun työntekijän kanssa.

Perhevalmennukset toteutetaan ensisynnyttäjille (sekä äidille että isälle yhdessä). Fysioterapeutti opastaa perheitä rentoutumisharjoituksissa. Valmennuksia pidetään kolme kertaa vuodessa.

Perhesuunnittelu- ja ehkäisyneuvolan toimintaa toteutetaan terveyskeskuksen neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa. Tavoitteena on löytää sopiva ehkäisymuoto, parantaa seksuaaliterveyttä ja ehkäistä sukupuolitauteja. Hormonaalinen ehkäisy on alle 25-vuotiaille ilmaista.

Terveydenhoitajat osallistuvat myös papa - joukkotarkastusseulontojen ja yleisten influenssarokotuskampanjoiden toteuttamiseen sekä terveysneuvotanta / toteuttaminen rokotuksiin liittyen tapahtuu neuvolassa.

Lasta odottavan perheen molemmilla vanhemmilla on mahdollisuus varata yksi maksuton hammashoitokäynti suuhygienistin vastaanotolle. Käynnin yhteydessä tehdään hampaiden osalta hoidon tarpeen arviointi ja keskustellaan itsehoitoon liittyvät asiat myös syntyvää lasta ajatellen.

3.1.2 Lastenneuvola (0-6 v.)

Lastenneuvolan työmuotoina ovat vastaanottotoiminta (terveystarkastukset, terveysneuvonta, sairasvastaanotto) kotikäynnit, moniammatillinen yhteistyö sekä puhelinneuvonta.

Lastenneuvolatoimintaa on kahdessa toimipisteessä vakituisesti, Laurilan terveysasemalla ja ajanvarauksella Pölhön koululla. Lastenneuvolassa työskentelee kaksi terveydenhoitajaa. (Lastenneuvolapalvelut on ulkoistettu). Ryhmäneuvolaa pidetään 6 kuukauden ikäisten lasten perheille yhteistyössä suunterveydenhuollon kanssa.

Terveysneuvonta tukee olemassa olevia valmiuksia, ohjaa uuteen elämänvaiheeseen tai tilanteeseen esimerkiksi lapsen kasvun ja kehityksen myötä sekä käynnistää ja tukee tarvittavia muutoksia elintavoissa tai käyttäytymisessä. Käytöshäiriöisille lapsille on perustettu seutukunnallinen työryhmä.

Lastenneuvolan laajoissa terveystarkastuksissa hyödynnetään jo äitiysneuvolassa alkanutta jatkumoa lapsen ja koko perheen hyvinvoinnin arvioimisessa. Lastenneuvolan laajoissa terveystarkastuksissa selvitetään ja arvioidaan lapsen ja koko perheen terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä laaja-alaisesti. Laajat terveystarkastukset toteutetaan yhdessä lapsen, vanhempien tai huoltajien, terveydenhoitajan ja lääkärin kanssa. Määräaikaisista terveystarkastuksista kolme (4 kk, 18 kk, 4 v.) toteutetaan laajoina. Laajoihin terveystarkastuksiin, kuten muihinkin lastenneuvolan määräaikaisiin terveystarkastuksiin, sisältyy lapsen ikävaiheen mukaisen kasvun ja kehityksen seuranta.

Lastenneuvolan terveystarkastus on laaja terveystarkastus, kun

- siihen osallistuvat lapsi ja molemmat vanhemmat tai ainakin toinen heistä
- siinä käsitellään lapsen, vanhempien ja koko perheen terveyttä ja hyvinvointia ja niihin vaikuttavia tekijöitä laaja-alaisesti eri näkökulmista
- sen toteuttaa terveydenhoitaja yhteistyössä lääkärin kanssa
- siihen sisällytetään huoltajan kirjallisella suostumuksella päivähoidon henkilökunnan arvio alle kouluikäisen lapsen selviytymisestä ja hyvinvoinnista päivähoidossa
- se toteutetaan hyvässä vuorovaikutuksessa ja toimivassa yhteistyösuhteessa sekä per-

heen kanssa että työntekijöiden kesken.

Tavoitteena on:

- vahvistaa lapsen, vanhempien ja koko perheen voimavaroja, terveyttä ja hyvinvointia
- varhentaa perheen ja perheenjäsenten tuen tarpeiden tunnistamista
- varmistaa tuen oikea-aikainen antaminen ja järjestäminen perheelle
- tehostaa syrjäytymisen ehkäisyä ja terveyserojen kaventamista.

Käyntimäärätilastoja vuosilta 2017, 2018 ja 2019

Äitiysneuvolakäynnit	2017	2018	2019
terveydenhoitaja	1026	1007	722
lääkäri	139	157	109

Perhesuunnittelu- neuvolakäynnit	2017	2018	2019
terveydenhoitaja	294	328	410
lääkäri	106	102	114

Lastenneuvolakäynnit	2017	2018	2019
terveydenhoitaja	1622	1584	1382
lääkäri	420	398	404

3.1.3 Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto on tarkoitettu peruskoululaisille ja heidän perheilleen. Se on lakisääteistä ja maksutonta perusterveydenhuollon ehkäisevää palvelua, jota on saatavilla pääsääntöisesti koulupäivien aikana koululta tai sen välittömästä läheisyydestä.

Kouluterveydenhuoltoon kuuluu

- oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen

- oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen sekä
- pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen
- kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta
- suun terveydenhuolto
- oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset

3.1.4 Määräaikaiset terveystarkastukset ja terveysneuvonta

Koko ikäluokan kattavat terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon ja mahdollistavat jokaisen oppilaan ja hänen perheensä tapaamisen. Tarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa suhteessa ikään ja kehitysvaiheeseen ja pyritään löytämään mahdolliset sairaudet sekä terveyttä ja hyvinvointia uhkaavat tekijät.

Kouluterveydenhuollon henkilöstö, kouluterveydenhoitajat ja -lääkärit, ovat avainasemassa ongelmien varhaisessa havaitsemisessa ja tuen tarjoamisessa. Kouluterveydenhuoltoon kuuluvat vuosittaiset terveystarkastukset, joista 1., 5. ja 8. luokan terveystarkastukset ovat laajoja. Terveystarkastukseen sisältyy aina yksilöllinen terveysneuvonta.

Laajassa terveystarkastuksessa kouluterveydenhoitaja ja lääkäri arvioivat yhdessä oppilaan terveyden ja hyvinvoinnin lisäksi aina myös koko perheen hyvinvointia ja vanhemmat kutsutaan mukaan. Tarkastukseen sisältyy vanhempien haastattelu sekä opettajan arvio oppilaan selviytymisestä koulussa ja tarvittaessa tehdään yhteistyötä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa. Terveyden edistämisen lisäksi tavoitteena on tunnistaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oppilaan ja hänen perheensä erityisen tuen tarpeet ja järjestää tarvittava tuki sekä seurata tilanteen edistymistä yhdessä laaditun suunnitelman mukaisesti.

Terveystarkastuksia voidaan tehdä yksilöllisen tarpeen mukaan myös muina ajankohtina ja muille ryhmille. Tarkastuksista poisjäävien tuen tarve selvitetään, koska tiedetään, että tarkastuksista poisjääneiden riski syrjäytymiseen on suurempi kuin niihin osallistuneilla. Tuen tarvetta voidaan selvittää esimerkiksi ottamalla yhteyttä perheeseen tai järjestämällä kotikäyntiä.

Terveystarkastuksissa kerätään anonymiä tietoa luokan ja koulun hyvinvointitilanteesta. Tätä tietoa hyödynnetään oppilashuollon yhteisöllisten toimenpiteiden suunnitteluun, oppilashuollon toimintasuunnitelman laadintaan ja kuntatason suunnittelutyöhön.

Terveystarkastusten lisäksi kouluterveydenhuollossa tavataan asiakkaita yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Kouluterveydenhuollon tärkeä työmuoto ovat avoimet vastaanotot, joille oppilaat voivat tulla aikaa varaamatta keskustelemaan oireistaan ja mieltään vaivaavista asioista. Lukiossa opiskeleville on järjestetty opiskelijaterveydenhuolto Keskuskoululla.

3.1.5 Suun terveydenhuolto

Ensimmäinen kosketus suunterveydenhuoltoon otetaan jo puolivuotiaana ryhmäneuvoloitten muodossa. Lapset ja nuoret kutsutaan suun terveystarkastuksiin yksilöllisin välein. Vastaanotolla käyntien lisäksi lapset ja nuoret tapaavat suun terveydenhuollon ammattilaisia päiväkodeissa ja kouluissa, joissa käydään pitämässä harjausopetuksia, infoja suun terveydestä sekä teemapäiviä. Jatkossa tavoitteena on pyrkiä yhteistyössä Mehiläinen Länsi-Pohjan suun terveydenhuollon kanssa karkittomiin kouluihin Kemi-Keminmaa-Tornio -alueella. Lasta odottavat vanhemmat saavat maksuttoman käynnin suuhygienistin vastaanotolle.

3.2 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus palvelualana on merkittävä ja vaikuttava vaihe lapsen elämänsä aikana.

Varhaiskasvatustalaki 540 / 2018 ja Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta 753 / 2018 muodostavat rungon koko varhaiskasvatustoimintaa ohjaavalle lainsäädännölle. Keminmaan kunta osallistuu kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun vuosina 2021 – 2024. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteiden mukaan on laadittu paikallinen Keminmaan kaksivuotisen kokeilun opetussuunnitelma ja lukuvuosisuunnitelma

Keminmaassa on varhaiskasvatusta päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Kunnassa toimii vuoropäiväkoti, johon on keskitetty koko kunnan vuoro hoito. Vuonna 2019 aloitti yksityinen päiväkotipalvelusetelillä.

Päivähoidossa ja esiopetuksessa lapsia on vuosittain yhteensä noin 380, joista esikoululaisia keskimäärin 180. Kotihoidon tuen piirissä on 62 perhettä = 83 lasta (03/2020). Yksityisen hoidon tuen kuntalisää käytetään erittäin vähän. Vuosittain sitä käyttäviä perheitä on pääsääntöisesti 1 - 2.

Varhaiskasvatusta ja esiopetusta kehitetään ja suunnitelmien painopisteitä huomioidaan mm. hankkeissa (esim. liikuntahanke, tasa-arvo hanke). Hankkeiden ja kehittämistoiminnan avulla edistetään hyvän yleisen tuen keinoja ja kavennetaan oppimisen eroja ja lisätään yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Varhaiskasvatus tekee tärkeää yhteistyötä muun muassa neuvolan kanssa. Oppilashuolto laajeni kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun osallistuville. Henkilöstön kanssa yhteistyössä on kehitetty varhaiskasvatuksen prosesseja ja sisältöjä varhaiskasvatussuunnitelman

sisältöjen ja painopisteiden mukaan. Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään arvioinnin vuosikelloa pedagogiikan ja osallisuuden tukemisessa.

3.2.1 Erityisvarhaiskasvatus ja erityispalvelut

Erityistä tukea tarvitsevat lapset on sijoitettu olemassa oleviin ryhmiin. Ryhmissä on lisäresurssi, mikäli lapsen tarve niin edellyttää ja kriteerit täyttyvät tai lapsi voidaan sijoittaa kahden paikalle. Keminmaassa on 1,5 erityislastentarhanopettajaa. Keminmaassa on Mehiläisen omistamassa terveyskeskuksessa neuvola, puheterapeutti ja toimintaterapeutti.

Varhaiskasvatuksessa annettavaa tuen prosessia kehitetään toimintakausien 2020 – 2024 aikana siten, että tuen prosessissa korostuisi ennaltaehkäisy ja hyvä yleisen tuen toimintakulttuuri. Tuen polkujen prosessien kehittäminen siten, että lasten tuen tarpeisiin vastataan oikea aikaisesti ja jatkotutkimuksiin pääsy tapahtuisi jouhevasti. Tähän kehittämistyöhön tulee jatkossa panostaa, jotta lapsen tuen tarpeen selvittely ei vie kohtuuttomasti aikaa.

3.2.2 Esiopetus

Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Kunta voi hankkia esiopetuspalvelut myös muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti. (Perusopetuslaki 1288/23.12.1999).

Esiopetusryhmät ovat lukuvuonna 2020 - 2021 kolmessa päiväkodissa (Kirkonmäen päiväkodissa, Lassilan päiväkodissa ja Pölhön päiväkodissa). Esiopetusryhmissä on lukuvuonna 2020 - 2021 yhteensä 90 lasta ja kaksivuotiseen esiopetuksen kokeiluun osallistuu 79 lasta.

Esiopetuksen yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman painopisteet kaudelle 2020 - 2024 ovat:

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaiset tavoitteet Keminmaan kunnan esiopetuksessa:

1. Esiopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa toimitaan ja kehitetään toimintaa aina lasten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja pedagogiikan pohjalta. Tavoitteena on edistää lasten kasvua, oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä;

- Lapsen viihtyvyyden lisääminen ja osallisuuden vahvistaminen omassa toimintaympäristössään
- Turvata varhainen ja yleinen tuki sitä tarvitseville
- Oikea-aikaisen ja riittävän tuen antaminen, ongelmien ennaltaehkäisy

- Palvelupolkujen toimivuus

2. Kehitetään esikoulun ja varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria suunnitelmallisesti, myös hanketyön avulla.

- Havainnointi ja pedagoginen dokumentointi
- Laaja-alaisen osaamisen kehittäminen mm. monilukutaito
- Ryhmien välinen yhteistyö

3. Edistää esiopetusyksikön yhteisöllistä toimintaa, hyvinvointia sekä perusopetuksen ja esiopetusyksikön välistä yhteistyötä sekä ympäristön terveellisyyttä, esteettömyyttä ja turvallisuutta

- Esiopetusryhmän yhteisöllisyyden tietoinen rakentaminen ja edistäminen
- Toimivat yhteistyörakenteet ja nivelvaiheyhteistyö
- Yhteis- ja samanaikaisopettajuus

3.2 Opetus ja koulutus

3.3.1 Perusopetus

Keminmaan kunnassa perusopetusta järjestetään kolmessa alakoulussa 7 – 12- vuotiaille oppivelvollisille: Pölhön, Lassilan ja Kirkonmäen kouluissa. Keminmaassa noudatetaan lähikouluperiaatetta, jonka mukaan oppilas käy pääsääntöisesti sitä koulua, jonka oppilaaksi hän asuinpaikkansa perusteella kuuluu. Alakouluissa on yhteensä 32 opettajaa. Lisäksi alakouluissa on 17 koulunkäyntiohjaajaa.

Keminmaan Keskuskoulussa annetaan opetusta kaikille Keminmaan 13 – 15-vuotiaille oppivelvollisille nuorille. Yläkoululla on noin 30 päätoimista opettajaa. Yksittäisiä opetustunteja on myös lukion ja alakoulun opettajilla. Opetustunnit on jaettu siten, että opetusryhmät eri aineissa ovat suunnilleen samansuuruiset. Perusopetusryhmissä on noin 20 oppilasta.

Kouluilla järjestetään kerhotoimintaa valtion kerhohankkeesta tulevan avustuksen mahdollistama määrä.

Seuraavista taulukoista näkyy oppilasennuste alakoulussa vuosille 2018 – 2026:

ALA-KOULUT	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
I	104	95	96	88	90	73	75	77
II	89	104	95	96	88	90	73	75
III	99	89	104	95	96	88	90	73

IV	100	99	89	104	95	96	88	90
V	101	100	99	89	104	95	96	88
VI	89	101	100	99	89	104	95	96
YHT	582	588	583	571	562	546	517	499

Seuraavista taulukoista näkyy oppilasennuste yläkoulussa vuosille 2018 – 2032:

Keskuskoulu	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28
VII	91	91	101	100	99	89	104	95	96	88
VIII	126	91	91	101	100	99	89	104	95	96
IX	95	126	91	91	101	100	99	89	104	95
YHT.	312	308	283	292	300	288	292	288	295	279

Keskuskoulu	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32
VII	90	73	75	77
VIII	88	90	73	75
IX	96	88	90	73
YHT.	274	251	238	225

3.3.2 Yleinen, tehostettu ja erityinen tuki

Perusopetuslainsäädännön mukaan oppilaan tuki järjestetään kolmessa vaiheessa, joissa tukimuodot ja rakenteet vahvistuvat asteittain. Tuen järjestämisen eri vaiheissa tehdään koko ajan yhteistyötä oppilaan huoltajien kanssa, mikäli sille ei ole ilmeistä estettä. Oppilas voi kouluaikanaan siirtyä tuen vaiheista toiseen useamman kerran kulloisenkin tarpeen mukaan ja tehtyjen arvioiden perusteella.

Yleinen tuki

Kaikille oppilaille annetaan yleistä tukea. Tukea on esim. oppilaan ohjaus, tukiopetus, opetuksen eriyttäminen, osa-aikainen erityisopetus, avustaja- ja tulkitsemispalvelut, apuvälineet ja oppilashuoltotyö.

Tehostettu tuki

Tehostetussa tuessa oppilas tarvitsee jatkuvaa tukea tai useampia tukimuotoja yhtä aikaa. Oppilaasta tehdään pedagoginen arvio, jonka perusteella oppilaalle voidaan antaa tehostettua tukea. Tehostettu tuki voidaan järjestää joko muun opetuksen yhteydessä tai pienluokka-opetuksena lähikoulussa tai jossakin muussa koulussa. Oppimääriä ei yksilöllistetä eli tavoitteet ovat samat kuin yleisessä tuessa. Myös tukimuodot ovat samoja kuin yleisessä tuessa, mutta

tukea annetaan enemmän ja laajemmin. Oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma, jota tarkistetaan vuosittain. Tehostetusta tuesta voidaan palata yleiseen tukeen oppilaan tuen tarpeen muuttuessa.

Erityinen tuki

Jos tehostettu tuki ei riitä, tehdään oppilaasta moniammatillinen pedagoginen selvitys, jonka perusteella oppilaalle voidaan antaa erityistä tukea. Erityinen tuki voidaan järjestää joko muun opetuksen yhteydessä tai pienluokkaopetuksena lähikoulussa tai jossakin muussa koulussa. Järjestämipaikkaa harkittaessa perusteluna on oppilaan etu. Oppimäärän yksilöllistäminen edellyttää aina erityisen tuen päätöstä. Oppilaalle laaditaan HOJKS (= henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma), jota tarkistetaan vuosittain. Erityisen tuen päätöksen tekee sivistystoimenjohtaja.

Erityisen tuen päätös tarkistetaan toisen luokan jälkeen ja ennen seitsemättä luokkaa tai tarpeen vaatiessa muulloinkin. Erityisestä tuesta voidaan palata tehostettuun tukeen oppilaan tuen tarpeen muuttuessa.

Erityisopetus

Erityisopetus on oppilaan kasvua, kehitystä ja oppimista tukevaa työtä, jota jokaisella oppilaalla on oikeus saada tarvittaessa kolmiportaisen tuen kaikissa vaiheissa. Erityisopetuksen tavoitteena on ennaltaehkäistä ja korjata oppimisvaikeuksia. Opetuksen suunnittelun ja järjestämisen lähtökohdina ovat oppilaiden yksilölliset tarpeet.

Erityisluokat

Keminmaan Keskuskoululla toimii kolme erityisluokkaa. Erityisluokkien oppilaita opetetaan kaikille yhteisissä oppiaineissa pääsääntöisesti erityisluokassa ja taito - ja taideaineissa sekä valinnaisissa aineissa yleisopetuksen luokissa.

Pölhön koululla on kaksi erityisluokkaa. Niissä järjestetään opetusta pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluville oppilaille.

3.3.3 Lukio

Keminmaan lukion tehtävänä on antaa opiskelijalle laaja-alainen yleissivistys ja monipuoliset mahdollisuudet saavuttaa jatko-opintokelpoisuus. Tavoitteena on, että opiskelijoiden ylioppilaskirjoitusten tulokset ja jatko-opintoihin pääsy on vähintään maan keskitasoa.

Keminmaan lukiossa on keskimäärin reilut 140 opiskelijaa. Yhdistelmäutkintoa suorittaa vuosittain kolmisen kymmentä opiskelijaa, jotka ovat ammattioppilaitoksen oppilaita ja suorittavat lukio-

opintoja sekä ylioppilaskirjoitukset Keminmaan lukiossa. Ryhmäkoot vaihtelevat suuresti. Pääsääntöisesti oppilasmäärä kursseilla on 22 – 26 opiskelijaa.

Lukiossa kaikki opettajat ja ryhmänohjaajat tekevät opiskeluhuoltotyötä.

Lukion sisäänotto on 45 % ikäluokasta. Neljässä vuodessa lukion suorittaa 15 % opiskelijoista.

Seuraavassa on ennuste lukion oppilasmäärästä 2017 – 2031:

LUKIO	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28
I	50	38	50	36	36	40	40	40	36	42	38
II	39	50	38	50	36	36	40	40	40	36	42
III-IV	56	45	58	44	58	42	42	46	46	46	41
YHT.	145	133	146	131	131	119	122	126	121	123	121

LUKIO	2028-29	2029-30	2030-31
I	38	35	36
II	38	38	35
III-IV	48	44	44
YHT.	126	131	115

3.3.4 Oppilaiden ja huoltajien osallisuus

Opetussuunnitelma korostaa oppilaiden ja huoltajien osallisuutta koulun toiminnassa. Oppilaiden osallisuutta edistetään yhteisellä suunnittelulla ja oppilaskuntatoiminnalla. Huoltajat osallistuvat koulun toimintaan vanhempainyhdistyksien kautta, vanhempainilloissa sekä muussa opettajien ja huoltajien välisessä yhteistyössä. Huoltajilta ja oppilailta saadaan palautetta suoraan arjen toiminnassa sekä kyselyiden kautta.

3.3.5 Oppilas- ja opiskelijahuolto

Oppilas- ja opiskelijahuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Opiskeluhuoltotyöhön kuuluvat sekä koulun yhteisöllisen hyvinvoinnin

edistäminen että oppilaan yksilöllinen opiskeluhoito. Oppilas- ja opiskelijahuollon palveluina tarjotaan lakiperusteisesti koulupsykologipalvelut ja koulukuraattoripalvelut.

Opiskeluhoitotyö kuuluu kaikille koulu yhteisössä työskenteleville aikuisille sekä opiskeluhoitopalveluista vastaaville viranomaisille. Jokainen työntekijä toteuttaa opiskeluhoitoa osana omaa perustyötään ja eri työntekijöillä on siinä erilaisia tehtäviä. Opiskeluhoito keskeisenä tavoitteena on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja koulu ympäristö, suojata mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää koulu yhteisön hyvinvointia.

Oppilas- ja opiskelijahuollon palveluilla tarjotaan lakiperusteisesti koulupsykologi- ja koulukuraattoripalvelut. Kuraattori- ja psykologipalveluilla tarkoitetaan opiskeluhoito psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla edistetään koulu- ja opiskelu yhteisön hyvinvointia ja yhteistyötä ja opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa sekä tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

Opiskelijalla on oikeus keskustella kuraattorin tai psykologin kanssa seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä pyynnöstä, kiireellisessä tapauksessa samana tai seuraavana työpäivänä.

Mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä myös muun henkilön aloitteen perusteella, tehdyn arvion perusteella opiskelijalla oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa opiskelija on ohjattava saamaan muita opiskeluhoito palveluja sekä muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa. Opiskelijalla on oikeus saada vastaavan kuraattorin (sosiaalityöntekijän) palveluita, joita järjestää sosiaalipalvelut.

Keminmaassa toimii yksi koulukuraattori, joka on sivistyspalveluiden viranhaltija. Hän on tavattavissa kouluilla. Koulukuraattorin virkaan kuuluu oppilaskohtainen työskentely, vanhemmuuden tukeminen, yhteisötason työ, opetus – ja oppilashuoltohenkilöstön konsultointi, koulun oppilashuollolliseen suunnittelu- ja kehitystyöhön osallistuminen sekä monialainen yhteistyö. Koulukuraattori voi olla mukana koulun järjestämissä tapahtumissa.

Koulupsykologipalvelut toteutetaan ostopalveluna, koska koulupsykologin virkaan ei ole saatu henkilöä useasta rekrytointiyrityksestä huolimatta. Koulupsykologi toimii esiopetuksen, perusopetuksen ja lukion käytössä kahtena päivänä viikossa.

Yksilöllinen opiskeluhoito

Opiskeluhoitolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista, tasapainoista kasvua ja kehitystä. Tavoitteena on oppimisen esteiden ja muiden ongelmien ehkäiseminen, varhainen tunnistaminen ja tuen tarjoaminen. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä tarvittava opiskeluhoito.

Kouluterveydenhuollon määräaikaistarkastukset mahdollistavat yksilöllisen ennaltaehkäisevän työn, hyvinvoinnin arvioimisen ja tuen tarpeiden tunnistamisen. Koulukuraattori, vastaava kuraattori sekä psykologi tuovat oman ammattitaitonsa ja työmenetelmänsä ennaltaehkäisyyn ja tunnistamiseen. Riittävän yksilöllisen tuen järjestämiseen tarvitaan yleensä useita eri toimijoita ja monialaista yhteistyötä. Opiskeluhuollon tukitoimien suunnittelussa ja toteutuksessa on ensisijaista kodin ja koulun yhteistyö.

Yksilöllistä opiskeluhooltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus sekä tietojen saantia ja salassapitoa koskevat säädökset. Yksittäistä oppilasta koskevia asioita käsiteltäessä opiskeluhoitoryhmässä voivat olla läsnä oppilaan ja huoltajan suostumuksella ne koulun ja oppilashuollon henkilöstöön kuuluvat, joiden tehtäviin kyseisen oppilaan opetuksen, tuen tai hoidon järjestäminen kuuluvat sekä lain niin salliessa myös muita tarvittavia tahoja.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Keminmaassa toimii opiskeluhoollon ohjausryhmä, johon kuuluvat sivistystoimenjohtaja, perusturvajohtaja, terveydenhoitaja ja koulukuraattori. Opiskeluhoollon ohjausryhmän tehtävänä on kehittää, ohjata ja arvioida oppilashuoltoa yleisellä tasolla ja kunnan tasolla. Ryhmä kokoontuu noin viisi kertaa lukuvuodessa. Koollekutsujana toimii sivistystoimenjohtaja.

Jokaisella koululla ja esiopetuksessa toimivat monialaiset opiskeluhooltoryhmät, jotka koordinoivat ja kehittävät opiskeluhooltotyötä kouluissa. Kunkin koulun ryhmä osallistuu koko kouluyhteisön hyvinvointia edistävään työhön arvioimalla hyvinvointitilannetta koulun ja luokan tasolla sekä toimii asiantuntijana terveellisen ja turvallisen opiskeluympäristön kehittämisessä. Opiskeluhooltoryhmä etsii myös ratkaisuja tukea tarvitsevien oppilaiden auttamiseksi. Opiskeluhooltoryhmän puheenjohtajana toimii koulun rehtori. Kun opiskeluhooltoryhmässä käsitellään koulun yhteisiä asioita, on ryhmän kokoonpano vapaa.

Keminmaassa on voimassa olevat Perusopetuksen oppilashuoltosuunnitelma ja Keminmaan lukion opiskeluhooltosuunnitelma, jotka löytyvät osoitteesta:
<http://www.keminmaa.fi/index.php?p=Oppilashuolto>. Näissä suunnitelmissa on kuvattu oppilas- ja opiskelijahuollon palvelut.

3.3.6 Yhteistyö eri sidosryhmien kanssa

Koulut tekevät yhteistyötä monien tahojen kanssa. Yhteistyökumppaneita ovat toiset oppi-laitokset, viranomaiset ja laitokset, yritykset, järjestöt ja seurakunnat.

3.3.7. Kivalo-opisto

Kivalo-opisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka järjestää Keminmaassa kansalais-opistotoimintana lukuisia erilaisia kursseja lapsille, nuorille ja aikuisille. Tarjontaa on liikunnasta, kulttuurista, käden taidoista ja muista taideharrastuksista kiinnostuneille myös yhteiskunnallisia ja kielikursseja valikoimasta löytyy. Kivalo-opiston kursseihin voi tutustua kotisivuilta www.kivalo-opisto.fi

3.3 Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelut tuottaa nuorisoi-, liikunta- ja kulttuuri- sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen palvelut perustuen asiakkaiden tarpeisiin. Vapaa-aikapalvelut toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehittävänä tulosalueena kunnassa. Vapaa-aikapalvelujen henkilöstöä on kahdeksan vakinaista kokoaikaista työntekijää ja kaksi osa-aikaista määräaikaista työntekijää, lisäksi hankerahoituksella on saatu lisäresurssia esim. koulunuorisotyöhön, liikuntaneuvontaan ja Suomen harrastamisen mallin toteuttamiseen.

3.4.1 Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut jakaantuvat perusnuorisotyöhön, etsivään nuorisotyöhön sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan. Nuorisopalveluihin on sijoitettu myös päihteiden käytön ennalta ehkäisevä työ sivistyslautakunnan toimiessa ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä annetun lain mukaisena vastaavana toimielimenä (KH 26.4.2016 § 190).

Perusnuorisotyö

Perusnuorisotyöhön kuuluu mm. nuorisotilatoiminta, retkien/tapahtumien järjestäminen ja toteuttaminen. Nuorisopalvelut järjestää avointa nuorisotilatoimintaa nuorisotila Kontissa, joka sijaitsee kirjasto-nuorisotalon yläkerrassa. Nuorisotilat antavat nuorille mahdollisuuden kokoontua paikkaan, missä voi viettää yhteistä vapaa-aikaa erilaisten toimintojen parissa. Avoin nuorisotilatoiminta tavoittaa illan aikana keskimäärin 20 – 50 nuorta. Nuorisopalvelut järjestää erilaisia tapahtumia, retkiä ja toimintoja kohderyhmältään useille ikäryhmille. Nuorisopalvelut tekee yhteistyötä eri toimijoiden kanssa mm. nuorisojärjestöjen, Keminmaan seurakunnan ja seutukunnan muiden kuntien kanssa sekä myös poikkihallinnollisesti sosiaalipalvelujen, kouluterveydenhuollon ja koulutuspalvelujen sekä varhaiskasvatuspalvelujen kanssa.

Nuorisotiedotustoiminta

Keminmaa kuuluu Lapin kuntien yhteiseen nuorisotiedotusportaaliin (LaNutu, www.lanutu.fi).

Nuorisotiedottaminen on yksi tapa informoida eri asioista nuorille. Jokaisella Lapin kunnalla on omat sivut LaNutissa. Keminmaan kunnan sivuja ylläpitää vapaa-aikaohjaaja.

Nuorisotiedotustoimintaa tehdään myös sosiaalisessa mediassa. Vapaa-aikapalvelujen toimintojen tärkeitä tiedottamiskanavia ovat mm. facebook ja instagram.

Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto

Nuorisolain 3 luku 9 §: Monialainen yhteistyö

Paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret. Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tulee toimia vuorovaikutuksessa nuorisotalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kahdella tai useammalla kunnalla voi olla yhteinen verkosto. Verkosto ei käsittele yksittäistä nuorta koskevia asioita.

Verkoston tai muun vastaavan yhteistyöryhmän tehtävänä on:

- 1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi;
- 2) edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta;
- 3) edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi

Nuorisovaltuusto

Nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa nuorisovaltuustossa tai vastaavassa nuorten vaikuttajaryhmässä säädetään kuntalain (410/2015) 26 §:ssä. Keminmaassa nuorisovaltuusto toteuttaa kyseistä velvoitetta. Keminmaan nuorisovaltuustoon voi kuulua 14 – 29 -vuotiaita keminmaalaisia nuoria. Nuorisovaltuusto on sivistyslautakunnan alainen ja toimii yhteistyössä nuorisopalvelujen kanssa. Nuorisopalvelujen edustajana nuorisovaltuustossa ja sen sihteerinä toimii vapaa-aikaohjaaja. Nuorisovaltuuston toimikausi on kaksi vuotta ja se kokoontuu tarvittaessa, kuitenkin vähintään neljä kertaa vuodessa. Nuorisovaltuusto pyrkii edistämään nuorten hyvinvointia vapaa-ajalla kehittämällä nuorten osallisuus-, vaikuttamis-, harrastus- ja toimintamahdollisuuksia Keminmaassa. Nuorisovaltuusto osallistuu moniin eri tapahtumiin ja järjestää myös itse tapahtumia.

Ennalta ehkäisevä päihdetyö

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä tavoittelee alueellista ja paikallista tasa-arvoa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen siten, että kuntalaiset voivat paremmin vaikuttaa omaan

elinympäristöönsä ja omiin elämäntapoihinsa. Lain tarkoituksena on alkoholin, huumeiden, tupakan ja rahapelaamisen aiheuttamien haittojen ehkäisy ja vähentäminen kunnan alueella. Kunnan on lisäksi tehtävä tiivistä yhteistyötä päihdehaittojen vähentämiseksi poliisin, alkoholi- ja tupakkalain valvontaviranomaisten sekä elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa omien palvelujen tukena. Sivistyslautakunta on kunnanhallituksen nimeämä toimielin, joka vastaa ehkäisevästä päihdetyöstä kunnassa. Sivistyslautakunta on sijoittanut tehtävät vapaa-aikapalveluihin. Keminmaan kunta on mukana seutukunnallisessa ennaltaehkäisevässä päihdetyöryhmässä, Meri-Lapin Info- ryhmä. Keminmaasta info-ryhmän toiminnassa on mukana eri palvelualueilta toimijoita. Seudullisesti info-ryhmän toimesta järjestetään nuorille päihdeettömiä tapahtumia ja 7.-9.-luokkalaisille päihdekysely. Yhteistyössä eri palvelualojen kanssa toteutetaan eri ikäryhmille suunnattuja ehkäisevään päihdetyöhön liittyviä toimintoja.

Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. Etsivä nuorisotyö aloitetaan ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta. Etsivä nuorisotyö voidaan aloittaa myös muiden viranomaisten luovuttamien tietojen perusteella. Keskeiset etsivä nuorisotyön tehtäväkokonaisuudet ovat: yksilöohjaus, palveluohjaus, jalkautuminen, yhteistyö eri viranomaisten kanssa ja Time Out-yhteistyö puolustusvoimien kanssa.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on tarkoitettu peruskoulun 1. ja 2.- luokan ja erityisopetukseen siirretyille oppilaille. Toiminta on suunnattu helpottamaan työssäkäyviä vanhempia, joiden lapsi muutoin joutuisi olemaan yksin kotona aamuisin sekä iltapäivisin. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjotaan koulu- päivisin klo 7.30 – 16.00. Toimipisteitä on kolme: Lassilan keltainen koulu, Kirjasto-nuorisotalon yläkerta; nuorisotila Kontti ja Pölhön koulu.

3.4.2 Liikuntapalvelut

Keminmaan kuntastrategian yhtenä painopistealueena on terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Terveyden edistäminen on tietoista voimavarojen kohdentamista kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen, jonka tavoitteena on hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn

lisääminen, sairauksien ja syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen. Liikuntapalvelut tarjoaa eri ikäisille kuntalaisille suunnattuja matalan kynnyksen palveluita kuntakeskuksessa ja kylätaloilla, toimintojen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa hyvinvointiohjaaja. Hyvinvointiohjaajan tehtävänä on mm. terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteiden toteuttaminen ja seuraaminen, eri ikäryhmien liikuttaminen ja osallistaminen sekä yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Käytännössä tämä eri ikäryhmille tehtävä työ liikunnan saralla näkyy yhteistyössä varhaiskasvatuksen, koulujen, hyvinvointipalveluiden ja teknisten palveluiden kanssa. Tavoitteena on löytää monipuolisia keinoja tukea ja kannustaa kuntalaisia liikunnallisen elämäntavan pariin. Toimintojen kehittämisessä ja suunnittelussa otetaan huomioon kuntalaisilta tulleita toiveita, koska heille työtä ensisijaisesti tehdään.

Kolmannen sektorin kanssa tehtävän yhteistyön avulla saadaan järjestettyä erilaisia tapahtumia kuntalaisille ja samalla tuodaan myös kolmannen sektorin toimintaa esille. Liikuntapalvelut tekee myös yhteistyötä teknisten palveluiden kanssa liikuntapaikkojen – ja alueiden kehittämistyössä.

Liikuntapalvelut toteuttaa Lapin Aluehallintovirastolta saaduilla avustuksilla kahta eri hanketta: Keminmaan liikuntaneuvonnan palveluketjun kehittäminen ja toteuttaminen sekä Keminmaan harrastamisen malli. Molempia hankkeita koordinoi ja toteuttaa palkatut liikunnanohjaajat.

3.4.3 Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelut mahdollistaa kulttuuriharrastuksen Keminmaassa tukemalla toimijoita sekä tarjoamalla keminmaalaisille kulttuurikokemuksia, painopistealueena lapset ja nuoret. Valmarin museo on kulttuuripalveluiden ylläpitämä palvelu.

3.5 Rikos- ja riita-asioiden sovittelu

Rikos- ja riita-asioiden sovittelu tarjoaa lakisääteisen mahdollisuuden rikosten ja riitojen aiheuttamien ristiriitojen selvittämiseksi ja ratkaisemiseksi. Sovittelu on vapaaehtoista ja maksutonta palvelua, jossa rikoksen tai riidan osapuolilla on mahdollisuus puolueettomien sovittelijoiden välityksellä

- kohdata toisensa luottamuksellisesti
- selvittää asiaa rakentavalla tavalla
- vaikuttaa itse oman asiansa ratkaisuun
- sopia mahdollisten vahinkojen korvaamisesta.

Sovittelu voidaan toteuttaa vain sellaisten osapuolten kesken, jotka henkilökohtaisesti ovat ilmaisseet suostuvansa sovitteluun ja pystyvät ymmärtämään sovittelun ja siinä tehtävien ratkaisujen merkityksen.

Milloin sitten sovotellaan? Sovitella voidaan sellaisia rikoksia, joiden osapuolina ovat asianomistaja ja rikoksesta epäilty, kuten

- vahingonteot
- pahoinpitelyt
- varkaudet
- omaisuusrikokset
- luvattomat käytöt ja käyttövarkaudet
- kotirauhan rikkomiset
- kunnianloukkaukset
- riita-asiat, kuten koulukiusaaminen ja naapurusriidat.

Myös alle 15-vuotiaiden tekemiä rikoksia voidaan sovotella. Poikkeuksena on alaikäiseen kohdistuneet rikokset, joissa uhrilla on erityisen suojan tarve.

Lapin sovittelutoimisto tuottaa sovittelupalvelua toimialueella: Kemi, Keminmaa, Simo, Tervola, Tornio, Ylitornio, Pello, Kolari, Sodankylä, Savukoski, Pelkosenniemi, Salla, Kemijärvi, Muonio, Enontekiö, Kittilä, Inari ja Utsjoki. Sovittelutoimisto sijaitsee Kemissä ja toimipiste Sodankylässä. Palvelun tuottajana toimii Kemin kaupunki.

3.6 Erityispalvelut

3.6.1 Puheterapia

Puheterapian tarkoituksena on poistaa, lieventää tai ennaltaehkäistä kommunikaatiohäiriöitä ja niihin liittyviä vuorovaikutuksen ja kehityksen ongelmia sekä suun alueen lihaksiston motorisia toimintahäiriöitä. Häiriöitä voi olla puheen, äänen, nielemisen, kuulon ja lukemisen / kirjoittamisen alueilla. Puheterapia sisältää kommunikaatiohäiriön ennaltaehkäisyn, varhaisen toteamisen tutkimisen, diagnosoinnin, kuntoutussuunnitelman laatimisen, kuntoutuksen järjestämisen ja seurannan. Yhteistyötä tehdään perheiden, muun terveyden-huollon, sosiaalitoimen ja koulutoimen kanssa.

Keminmaan kunnassa terveyskeskuksessa työskentelee yksi puheterapeutti. Puheterapeutti tekee työtään terveyskeskuksessa, päiväkodeissa ja esikouluryhmissä. Asiakkaat ohjautuvat puheterapiaan neuvolasta, lääkäreiltä, erikoissairaanhoidosta, päivähoidosta ja kouluista.

Asiakkaina lasten ja nuorten lisäksi on myös aikuisia. Työ painottuu kuitenkin alle kouluikäisiin lapsiin ja eniten asiakkaina on esikouluikäisiä.

Keminmaan mielenterveysneuvola sijaitsee terveyskeskuksen tiloissa omalla erillisellä sisäänkäynnillä. Mielenterveysneuvola palvelee kaikkia yli 18 – vuotiaita kuntalaisia. Mielenterveysneuvolan palvelut ovat asiakkaille maksuttomia.

Mielenterveysneuvola antaa tukea, ohjaa ja neuvoo erilaisissa elämän haastavissa tilanteissa. Mielenterveysneuvolassa työskentelee kolme psykiatrista sairaanhoitajaa. Terveyskeskuslääkäri pitää vastaanottoa mielenterveysneuvolassa kerran viikossa. Kriisipäivystys toimii Keroputaan sairaalassa Torniossa.

3.6.2 Toimintaterapia

Terveyskeskuksessa toteutetaan lääkinällisenä kuntoutuksena toimintaterapiaa sekä tehdään toimintaterapia-arviointeja. Toimintaterapian tavoitteena on tarjota asiakkaalle keinoja selviytyä mahdollisimman omatoimisesti arjen tilanteissa omassa elinympäristössään. Terapialla pyritään vaikuttamaan asiakkaan toimintamahdollisuuksiin, joita saattavat rajoittaa kehitykselliset häiriöt, sairaudet, vammat tai ikääntymisen tuomat muutokset. Toimintaterapia voi olla yksilö- tai ryhmäterapiaa. Sitä toteutetaan vastaanotolla sekä asiakkaan omassa toimintaympäristössä, esimerkiksi kotona, koulussa tai päiväkodissa. Yhteistyö asiakkaan perheen ja lähiverkoston kanssa on tärkeä osa toimintaterapeutin työtä. Se sisältää muun muassa ohjausta ja neuvontaa.

Toimintaterapiaan voi ohjautua erikoissairaanhoidosta, terveyskeskuksen lääkäriltä tai erityistyöntekijöiltä, neuvolasta, päivähoidosta, kouluterveydenhuollosta ja koulusta.

3.6.3 Fysioterapia

Terveyskeskuksessa työskentelee kolme fysioterapeuttia, joista yksi toimii pääasiassa lasten ja nuorten kanssa. Fysioterapeutti toteuttaa tutkimisensa pohjalta terapiaa sekä antaa neuvontaa ja ohjausta erilaisissa motoriseen kehitykseen ja liikkumiseen liittyvissä ongelmissa.

Lapset ja nuoret tulevat asiakkaaksi erikoissairaanhoidon tai terveyskeskuksen lääkärin lähetteellä, ohjaukseen ja neuvontaan myös terveydenhoitajien ohjaamana. Lapset pyritään ottamaan mahdollisimman pian arvioon ja sitä kautta terapiaan sekä pienet vauvat nopeasti, ohi jonotuksen. Ohjaus- ja terapiakäynnit toteutetaan joko kotona, päivähoidossa, koululla tai terveyskeskuksessa.

3.6.4 Lasten- ja nuorisopsykiatrian poliklinikat

Lasten ja nuorten psykiatrisissa ongelmissa koko Länsi-Pohjan jäsenkuntien asukkaita palvelee lasten ja nuorten psykiatrian klinikat. Alle 18 v. osastohoito toteutetaan tarvittaessa Oys:ssa tai Lapin keskussairaalassa.

3.6.5 Lasten neurologiset tutkimukset

Neurologista tutkimusta tarvitsevat lapset lähetetään lääkärin läheteellä Länsi-Pohjan keskussairaalan lasten neurologian poliklinikalle tutkimuksiin. Tutkimukseen tarvitaan myös aikaisemmin tehty psykologin tutkimus sekä puhe- ja toimintaterapeutin arviot.

3.6.6 Mielenterveysneuvola

Keminmaan mielenterveysneuvola sijaitsee terveystieteiden keskuksen tiloissa omalla erillisellä sisäänkäynnillä. Mielenterveysneuvola palvelee kaikkia yli 18 – vuotiaita kuntalaisia. Mielenterveysneuvolan palvelut ovat asiakkaille maksuttomia.

Mielenterveysneuvola antaa tukea, ohjaa ja neuvoo erilaisissa elämän haastavissa tilanteissa arkisin virka-aikana. Mielenterveysneuvolassa työskentelee kolme psykiatrista sairaanhoitajaa. Terveystieteiden keskuksen lääkäri pitää vastaanottoa mielenterveysneuvolassa muutamia kertoja kuukaudessa ja psykiatri käy kolmen viikon välein. Kriisipäivystys ja päivystävä sairaanhoitaja toimii Keroputaan sairaalassa Torniossa.

3.7 SOSIAALIPALVELUT LAPSILLE, NUORILLE JA PERHEILLE

3.7.1 Sosiaalityö

Sosiaalityöllä vahvistetaan tuen tarpeessa olevien kansalaisten voimavaroja ja tuetaan yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen omaehtoista toimintaa ja selviytymistä. Tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä ja ratkaista sosiaalisia ongelmia ja näin ylläpitää sekä edistää kansalaisten ja yhteisöjen hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta.

Sosiaalityö on sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön suorittamaa

- ohjausta
- neuvontaa
- sosiaalisten ongelmien selvittämistä ja
- tukitoimien järjestämistä.

Yksilökohtaisessa sosiaalityössä sosiaalityöntekijät neuvovat ja ohjaavat asiakkaitaan, sel-

vittävät asiakkaiden kanssa heidän ongelmiaan sekä järjestävät viranomaisverkostoissa muita tarvittavia tukitoimia, jotka ylläpitävät ja edistävät yksilön ja perheen turvallisuutta ja suoriutumista.

3.7.2 Lastensuojelu ja sosiaalihuoltolain mukaiset lapsiperheiden palvelut

Lastensuojelulaissa (417/2007) on säädetty määräajat lastensuojeluasioiden käsittelyyn. Määräajoilla pyritään turvaamaan lasten ja perheiden oikeuksien varhainen ja yhdenvertainen toteutuminen.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) pyytää kunnilta tai kuntayhtymiltä kaksi kertaa vuodessa tietoja siitä, kuinka lastensuojelulaissa säännellyt asioiden käsittelymääräajat ovat toteutuneet. Samoin Terveiden ja hyvinvoinnin laitos seuraa toimeentulotukiasioiden käsittelyaikoja.

Laki edellyttää että kuntakohtaiset tiedot tulee luovuttaa THL:lle, joka luovuttaa ne edelleen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle (Valvira) sen valtakunnallista sosiaalihuollon ohjaus- ja valvontatehtävää varten. Mikäli jollakin kunnalla on ongelmia hoitaa tehtävät lain asettamissa määräajoissa saa aluehallintovirasto tästä tiedon ja pyytää selvitystä asiasta kunnalta. Tämä jatkuva tiedonkeruu koskee kaikkia Suomen kuntia, lukuunottamatta Ahvenanmaata. Keminmaassa lastensuojeluasioiden ja toimeentulotukiasioiden käsittely on pysynyt lain asettamissa määräajoissa v. 2020. Myös hyvinvointilautakuntaan toimitetaan kuukausittain sosiaali- ja terveystalouden toimintatilastot, joissa myös samoja em. valtakunnallisesti seurattavia määräaikojen toteutumisia seurataan.

Sosiaalipalvelut	v. 2020
Ajansaaminen sosiaalityöntekijälle toteutuu 7 arkipäivän määräajassa	toteutunut 7 arkipäivän määräajassa
Toimeentulotukipäätös tehdään 7 arkipäivän määräajassa	toteutunut 7 arkipäivän määräajassa
Lastensuojeluilmoitus käsitellään 7 arkipäivän määräajassa	toteutunut 7 arkipäivän määräajassa
Lastensuojelu-/palvelutarpeen selvitys valmistuu 3 kk:n määräajassa	toteutunut 3 kk:n määräajassa

Vuonna 2020 lastensuojeluilmoituksia, ennakkollisia lastensuojeluilmoituksia ja yhteydenottoja sosiaalihuoltoon lapsen tuen tarpeen arvioimiseksi tuli yhteensä 267 kpl. Ilmoitusten ja yhteydenottojen määrä on valtakunnallisesti kasvanut viime vuosien aikana. Sama kehitys on ollut nähtävissä Keminmaassa. Kansalaiset ilmoittavat nykyään rohkeammin huolenaiheistaan lasten suhteen ja viranomaiset tiedostavat ilmoitusvelvollisuutensa. Toki ilmoitusmäärien kasvu kertoo myös siitä, että lastensuojelun ja sosiaalihuollon tuelle on tarvetta.

Lastensuojelun avohuollon asiakkuuksia oli vuoden 2020 aikana 38. Tukiperheessä lapsia kävi vuoden aikana 26. Huostassa olevia lapsia oli 31.12.2020 yht. 19. Yli puolet sijaishuollossa olevista lapsista asuu sijaisperheissä ja loput perhekodeissa tai lastensuojelulaitoksissa. Jälkihuollossa olevia nuoria oli 31.12.2020 seitsemän.

Lastensuojelutyö on haastavaa työtä, koska perheiden asiat ovat moninaisia ja yhteistyötä tehdäänkin monien eri tahojen kesken, kuten poliisin, terveydenhuollon, koulun, nuorisopalveluiden ja oppilaitosten kanssa. Kirjaaminen on sosiaalityössä lisääntynyt merkittävästi.

3.7.3 Sijais- ja tukiperheet sekä tukihenkilöt

Meri-Lapin (Kemi, Keminmaa, Tervola, Tornio ja Ylitornio) alueen kunnilla ei ole enää yhteistä seudullista sijais- ja tukiperhetyöntekijää. Sijais- ja tukiperhetyön kokonaisuus on jäänyt kunnan itsensä hoidettavaksi.

Tukiperheitä on saatu hankittua kohtuullisen hyvin, mutta tukiperheille on aina tarvetta, koska uusia tarvitsijoita tulee ja joitakin perheitä lopettaa. Sijaisperheitä on varsin hyvin saatavilla. Tukihenkilötoimintaa tuottavat useat yksityiset sosiaalipalvelujen tuottajat.

Lapsen sijaishuoltopaikka on valittava aina yksilökohtaisesti valittava, jotta kunkin lapsen tarpeisiin voidaan vastata. Sosiaalihuoltolain muutosten myötä perhetyötä, tukiperheen tai – tukihenkilön voi saada myös sosiaalihuoltolain nojalla silloin kun kyseessä on erityistä tukea tarvitseva lapsi.

3.7.4 Lastensuojelun perhetyö ja lapsiperheiden kotipalvelu

Sosiaalipalveluissa perhetyöntekijöitä on kaksi. He tekevät sekä sosiaalihuoltolain että lastensuojelulain mukaista perhetyötä. Lapsiperheiden kotipalvelua kotihoidossa on tehnyt välillä useampi eri työntekijä.

Vuoden 2020 aikana perhetyötä sai 33 perhettä. Lapsiperheiden kotipalvelua vuoden 2020 aikana sai 22 perhettä.

3.7.6 Kasvatus- ja perheneuvonta

Perheneuvolapalvelut Keminmaalle tuottaa Koulutusavain. Palvelu on toteutettu sosiaalityöntekijä / perheterapeutti työparin vastaanottoina Keminmaan kunnanvirastolla. Tarvittaessa on ollut käytettävissä myös psykologi. Asiakkaat voivat itse varata ajan perheneuvolaan tai joku toinen viranomaisen ohjaa heitä palvelun piiriin. Perheneuvolarive tuntuu olevan kasvava. Vastaanottopäiviä on ollut keskimäärin kaksi kertaa kuukaudessa.

Vuonna 2020 perheneuvolassa asioi 43 asiakasta, kun mukaan lasketaan sekä lapset että aikuiset. Asiakkuuksista suurin osa on liittynyt lasten ja nuorten käytösoireiluun. Toisena suurena taustatekijänä ovat olleet perherakenteen muutokset. Apua on haettu myös parisuhteen kriiseihin.

3.7.7 Sosiaalipäivystys

Länsi-Pohjan alueen kuntien virka-aikainen sosiaalipäivystys hoidetaan kunkin kunnan omasta toimesta ja työntekijän tavoittaa virka-aikana soittamalla kunnan antamaan päivystysnumeroon ns. kansalaislinjaan tai hätäkeskukseen hätätilanteissa.

Virka-ajan ulkopuolinen sosiaalipäivystys järjestetään seudullisesti alueen kuntien yhteistoimintana. Kemillä, Keminmaalla, Tervolalla, Tornioilla ja Ylitornioilla on sopimus virka-ajan ulkopuolisen sosiaalipäivystyksen yhteisestä järjestämisestä. Vuoden 2020 alkupuolelta lähtien Meri-Lapin kunnat ovat hoitaneet takapäivystyksen ja etupäivystys on hoidettu keskitetysti Rovaniemeltä. Kuntakohtaiset päivystysviikot jakaantuvat kuntien kesken niiden väkiluvun suhteessa. Myös virka-ajan ulkopuoliseen sosiaalipäivystykseen saa yhteyden soittamalla joko kunnan päivystysnumeroon ns. kansalaislinjaan tai hätäkeskukseen.

Virka-ajan ulkopuolisen sosiaalipäivystyksen tapahtumamäärät ovat viime vuosina kasvaneet. Tyypillisimmillään virka-ajan ulkopuolisen sosiaalipäivystyksen yhteydenotot liittyvät lapsiin ja nuoriin, mutta viime vuosina ikäihmisiin liittyvät yhteydenotot ovat kasvaneet voimakkaasti.

3.7.8 Huolto- ja tapaamisasiat

Keminmaassa yksi sosiaalityöntekijä hoitaa lastenvalvojan tehtäviä. Vuonna 2020 elatussopimuksia vahvistettiin lastenvalvojan luona 70 kpl ja lapsen huolto- ja tapaamissopimuksia 53 kpl. Kaikista sopimusneuvotteluista ei päästä sopimukseen asti. Isyyden selvittämisiä Keminmaassa tehtiin yhteensä 40. Isyyden voi nykyään tunnustaa jo neuvolassa. Tuomioistuimelle annettiin vuonna 2020 olosuhdeselvityksiä huolto- ja tapaamisasiossa 3 kpl.

3.7.9 Follo, asiantuntija-avusteinen huoltoriitojen sovittelu

Ns. Follo-menetelmän avulla eronneiden vanhempien on mahdollista käräjäoikeudessa sovittelaa lastensa huolto- ja tapaamisasiota. Huoltoriidan sovittelussa sovittelijana toimii tuomari. Häntä avustaa asiantuntija-avustaja, jonka tehtävä on tuoda sovittelussa esiin lapsen edun kannalta

keskeiset seikat sekä edistää vanhempien välistä vuorovaikutusta. Osapuolilla on tuomioistuinsovittelessa oikeus käyttää myös lakimiesavustajaa.

Huoltoriitojen tuomioistuinsovittelessa tarkoituksena on tarjota erityistä sovittelessa palvelua vanhemmille, jotka eivät ole saaneet riittävää apua muista eropalveluista. Ensisijaisesti huolto- ja tapaamisasiat tulee jatkossakin pyrkiä sopimaan kunnallisissa peruspalveluissa.

3.7.10 Turvakotipalvelut

Turvakotipalvelut on tarkoitettu kaikille lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille: kaikenikäisille naisille, miehille ja lapsille. Turvakotiin hakeutumisen syynä ei tarvitse olla fyysinen väkivalta. Usein lähisuhdeväkivalta ilmenee väkivallan uhkana. Lähimmät turvakotipalvelua tarjoavat yksiköt ovat Rovaniemellä Lapin ensi- ja turvakoti se- kä Oulussa ensi- ja turvakoti.

3.7.11 Adoptiioneuvonta

Lapsen adoptiominen edellyttää adoptiioneuvontaa, jota keminmaalaisille antaa Kemin Pelastakaa Lapset ry:n aluetoimisto. Adoptiioneuvonnan tarkoituksena on auttaa lasta ja valvoa hänen etuaan, auttaa ja tukea luovutusta harkitsevien biologisten vanhempien päätöksen- tekoa keskustelemalla eri vaihtoehtoista, selvittää hakijoiden edellytyksiä ja valmiuksia adoptiovanhemmiksi ja auttaa tarvittaessa eri osapuolia myös adoption vahvistamisen jälkeen.

3.7.12 Vammais- ja kehitysvamma- palvelut

Vammaisille järjestettävät palvelut perustuvat vammais- ja kehitysvamma- palvelulakiin. Vammais- ja kehitysvamma- palveluiden tavoitteena on parantaa vammaisen henkilön toimintamahdollisuuksia, tukea omaehtoista suoriutumista sekä edistää hyvinvointia ja tasavertaista osallisuutta. Kunnassa toimii vanhus- ja vammais- ja kehitysvamma- palveluiden sosiaalityöntekijä, joka nykyään hoitaa vammais- ja kehitysvamma- palveluiden sekä kehitysvammahuollon tehtäväkokonaisuudet.

Kehitysvamma- palvelut perustuvat vammais- ja kehitysvamma- palvelulakiin ja kehitysvamma- lakiin.

Keminmaassa kehitysvammaisten toimintakeskus sekä asumisyksikkö Mäntykoti ovat siirtyneet Attendo Oy:lle helmikuussa 2019.

3.7.13 Päiväkeskus Rantatupa

Päiväkeskus Rantatupa toimii tällä hetkellä entisen päiväkotin Pikku-Maijan tiloissa. Rantatupa on matalan kynnyksen kohtaamispaikka. Rantatuvalla toimii ohjaaja. Päiväkeskus Rantatupa tarjoaa

tukea arkielämään, ohjausta neuvontaa asioiden hoitamisessa ja yhteisöllisyyttä. Rantatuvalla toimii myös erilaisia ryhmiä, esim. kuntouttavan työtoiminnan ryhmiä.

3.7.14 Päihdetyö

Keminmaa hankkii a-klinikka palvelut Kemistä. A-klinikalla toimii myös nuorten päihdetyöntekijä. Keminmaalaisia kävi a-klinikalla asiakkaana v. 2020 yht. 52. Päihdekuntoutusta on hankittu pääsääntöisesti Botnia 24:lta Kemistä.

3.7.15 Toimeentulotuki ja aikuissosiaalityö

Toimeentulotuki on viimeisijainen toimeentuloturvan muoto. Tukea myönnetään yleensä kuukaudeksi kerrallaan. Tukea myönnetään se määrä, jolla asiakkaan tukeen oikeuttavat menot ylittävät hänen tulonsa ja varansa. Toimeentulotuki muodostuu perus-, täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta.

Sotkanetin tilastotiedon mukaan Keminmaassa asukasta kohden maksettiin perustoimeentulotukea vuonna 2019 51 € ja vuonna 2020 44 €. Perustoimeentulotuki siirtyi hoidettavaksi Kelalle vuonna 2017, mutta täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki hoidetaan edelleen kunnassa. Keminmaassa toimeentulotukiasioita hoitaa pääsääntöisesti sosiaaliohjaaja ja yksi sosiaalityöntekijä muiden töidensä ohella.

3.7.16 Kuntouttava työtoiminta

Kuntouttava työtoimintaa järjestetään asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaan 1-4 päivänä viikossa 3-24 kuukauden ajan. Toiminnan tarkoituksena on parantaa asiakkaan elämänhallintaa ja toimintakykyä, jotta hän voisi työllistyä, hakeutua koulutukseen tai osallistua TE- palveluiden työllistymistä edistäviin palveluihin. Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu. Vuonna 2020 kuntouttavaan työtoimintaan osallistui Keminmaassa 37 henkilöä. Keväällä 2020 kuntouttavaa työtoimintaa on ollut keskeytyksissä huhti - kesäkuun aikana koronapandemian vuoksi, jolloin vuosittainen osallistujia määrä jäi aiempia vuosia pienemmäksi.

3.8 Seurakunnat ja järjestöt

3.8.1 Keminmaan evankelis-luterilainen seurakunta

Keminmaan evankelis-luterilainen seurakunta tarjoaa monenlaisia palveluja ja toimintaa lapsille, nuorille ja heidän perheilleen. Seurakunnan työ on ennaltaehkäisevää, korjaavaa ja hoitavaa toimintaa. Perheitä tuetaan erilaisissa elämäntilanteissa ja autetaan myös kriisin sattuessa mm. keskustelun, neuvonnan ja tarvittaessa taloudellisen tuen avulla. Seurakunta

vahvistaa perheiden yhteenkuuluvuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta. Kristillinen ihmiskäsitys ja lähimmäisenrakkaus ohjaavat toimintaa lasten, nuorten ja perheiden edun ja hyvinvoinnin puolesta.

Lapsi-, varhaisnuoriso-, ja nuorisotyö järjestää lapsille ja nuorille erilaisia kerhoja, leirejä ja retkiä (päivä- ja perhekerhot, pyhäkoulu, tyttöjen ja poikien kerhot ja leirit, nuorten illat, rippikoulu, isoiskoulutus). Seurakunnan nuorisotyö järjestää myös nuorille erilaisia reissuja/retkiä.

Hengellisistä yhteisöistä mm. Keminmaan Rauhanyhdistys ry. järjestää myös lapsille ja nuorille pyhäkouluja, päiväkerhoja, perhekerhoja, raamattuluokkia ja nuorten perjantai-iltoja. Tilaisuudet ovat kaikille avoimia. Lisäksi järjestetään leirejä ja retkiä yhteistyössä toisten yhdistysten kanssa.

3.8.2 Järjestöt

Keminmaassa ja Meri-Lapin alueella toimii liikunta-, nuoriso-, kulttuuri- ja kansalaisjärjestöjä, jotka vaikuttavat myönteisesti eri ikäisten kuntalaisten hyvinvointiin ja harrastustoimintaan. Keminmaalaiset järjestöt saavat kunnalta avustuksia toimintaansa ja lisäksi kunta tarjoaa paikallisten järjestöjen käyttöön kunnan tilat maksutta.

Tietoa järjestöiden toiminnasta ja niiden yhteystietoja saa järjestöjen omilta kotisivuilta, jonne pääsee www.keminmaa.fi/Asukkaille/Sivistyspalvelut/Järjestötoiminta. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen järjestötoimintaa koordinoi Kemi-Tornio alueella Meri-Lapin Majakka ry – Kansalaistoiminnan koordinaatio- ja kehittämisverkosto. Tietoa paikallistoiminnasta yhteystietoineen löytyy osoitteesta www.majakkatalo.fi

3.9 Nuorten työpaja

Keminmaassa toimii nuorten matalan kynnyksen työpaja. Työpajan toimipiste sijaitsee Järvikodilla. Se tarjoaa tavoitteellista, suunnitelmallista ja säännöllistä toimintaa 15–29-vuotiaille erityistä valmennusta, ohjausta ja tukea tarvitseville keminmaalaisille nuorille, joilla ei ole opiskelu- tai työpaikkaa tai jotka tarvitsevat tukea arjen ja elämänsähallintaan. Työpajan toimintaan voivat osallistua työttömät nuoret ja nuoret aikuiset, joilta puuttuu ammatillinen koulutus ja/tai työkokemus, ammatinvaihtajat tai työ- ja toimintakyvyltään heikentyneet työnhakijat. Osallistua voi esimerkiksi nuori, jonka opinnot ovat keskeytyneet tai joka haluaa suorittaa

opintonsa loppuun. Mukaan voi tulla myös ilman opiskelupaikkaa jäänyt nuori (esimerkiksi lukion jälkeen). Työpajatoiminta rakentuu nuoren lähtökohdista. Työpajalla nuori saa erityistä tukea sekä ohjausta arjenhallinnan eri osa-alueisiin sekä elämänhallinnan taitojen kehittämiseen. Nuoren perusvalmiuksia kehitetään ja perustaitoja vahvistetaan ohjauksen ja valmennuksen avulla. Nuoren jo olemassa olevat vahvuudet ja voimavarat tunnistetaan ja niitä tuetaan ja vahvistetaan. Työpajajakson tavoitteena on, että nuoren elämäntilanne selkiytyy ja jatkosuunnitelmat hahmottuvat. Ohjaaja antaa tukea, kannustusta ja rohkaisua tavoitteellisessa tulevaisuuden suunnittelussa. Työpajalla harjoitellaan sosiaalisia tilanteita ja vahvistetaan nuorten sosiaalisia taitoja. Lisäksi työpajalla vahvistetaan nuorten työ- ja toimintakykyä, sekä tuetaan yhteiskunnallista osallisuutta. Työpajalla nuorille mahdollistetaan onnistumisen kokemuksia. Työpajatoiminnalla lisätään keminmaalaisten nuorten sosiaalistavahvistumista ja ehkäistään yhteiskunnasta ja yhteisöstä sivuun joutumista.

4. VOIMAVARAT

4.1 Lastensuojelu ja lapsiperheiden sosiaalityö

Lastensuojelulain 11 §:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että ehkäisevä lastensuojelu sekä lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Lastensuojelua ja lapsiperheiden sosiaalityötä hoitaa tällä hetkellä pääsääntöisesti kaksi sosiaalityöntekijää. Molemmat voivat tarvittaessa toimia myös työparina muille sosiaalityöntekijöille, esim. lastenvalvojalle. Lastensuojelun tiimi (perhetyöntekijät, sosiaalityöntekijät ja johtava sosiaalityöntekijä) kokoontuvat viikoittain lastensuojelun asiakasasioissa ja tarvittaessa useamminkin. Sijaisia ei ole käytössä vaan sosiaalityöntekijät sijaistavat toisiansa. Perhetyöntekijöitä on kaksi.

Kaikilla työntekijöillä on tehtävään vaadittava pätevyys. Henkilökunta ylläpitää ammattitaitoaan osallistumalla koulutuksiin määrärahojen puitteissa. Joitakin koulutuksia on saatu maksutta hankkeiden ja aluehallintoviraston järjestäminä päiväkoulutuksina.

4.2 Varhaiskasvatus

Valtioneuvoston asetuksen varhaiskasvatuksesta 753/2018 § 1 mukaan päiväkodissa tulee kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olla vähintään yksi henkilö, jolla on varhaiskasvatuslain (540/2018) 26–28 §:ssä säädetty ammatillinen kelpoisuus, enintään seitsämää enemmän kuin viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa olevaa kolme vuotta täyttäneitä lasta kohden. Enintään neljää alle kolmivuotiaista lasta kohden tulee päiväkodissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä samoin olla vähintään yksi henkilö, jolla on edellä säädetty ammatillinen kelpoisuus.

Päiväkodissa tulee kasvatusta-, opetus- ja hoitotehtävissä olla vähintään yksi henkilö, jolla on 1 momentissa mainittu ammatillinen kelpoisuus enintään 13 enintään viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa olevaa kolme vuotta täyttäneitä lasta kohden.

4.3 Äitiys- ja lastenneuvola

Keminmaan kunnalle neuvolapalvelut tuottaa Mehiläinen Terveyspalvelut Oy. Keminmaan äitiys- ja lastenneuvolassa työskentelee kolme terveydenhoitajaa. Terveydenhoitajat hoitavat perheiden lisäksi myös mm. ehkäisyneuvolaa ja erityisryhmien terveystarkastuksia. Lääkäri toimii neuvolassa erikseen sovittavina päivinä.

Lisäksi terveydenhoitajat järjestävät perhevalmennuksia. Valmennukset toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä.

4.4 Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon palvelut tuottaa Mehiläinen Terveyspalvelut. Tällä hetkellä kouluterveydenhuollossa toimii yksi terveydenhoitaja Pöyhön ja Lassilan koululla sekä kaksi osa-aikaista terveydenhoitajaa Kirkonmäen koululla, Keskuskoululla ja lukiolla.

4.5 Opettajien ammattitaidon ylläpitäminen

Opettajien tehtävään kuuluu oman ammattitaidon ylläpitäminen. Työnantaja pyrkii käytössä olevin resurssein lisäämään opettajien osaamista sellaisilla osa-alueilla, joissa lisä- ja täydennyskoulutus on välttämätöntä, kuten esim. oppilaan tuki, oppilas- ja opiskeluhuolto, tieto- ja viestintätekniikka, uudet didaktiset menetelmät, pedagogiikka jne.

4.6 Koulupsykologi ja koulukuraattori

Keminmaassa on yksi koulukuraattori. Koulupsykologipalvelut järjestetään ostopalveluna. Koulupsykologi toimii kahtena päivänä viikossa.

Molemmat tehtävät perustuvat opiskelija- ja oppilashuoltolain määräyksiin ja ovat merkittäviä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja omaksi itsekseen kasvamisessa.

5. TOIMINNAN ARVIOINTIA

Neuvolatyöskentelyn toimivuus

Hyvin toimii:

- Säästöjen mukaiset tarkastukset on järjestyneet raskaana oleville äideille, lapsille, koululaisille ja opiskelijoille

- Terveydenhoitajilla on asianmukainen koulutus ja pätevyys.
- Täydennyskoulutuksiin on osallistuttu.
- Terveydenhoitajien vaihtuvuus kohtuullisen vähäistä, terveydenhoitajat oppivat tuntemaan perheet ja pystyvät huomioimaan perheen tilanteen kokonaisvaltaisesti.
- Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on toimivaa ja sujuvaa
- Lastenlääkärin vastaanotto kerran kuukaudessa

Kehitettävää:

- Haasteena psykologipalveluiden saatavuus alle kouluikäisille.
- Mahdollisimman pysyvät lääkärit neuvolassa, lääkäri oppisi tuntemaan asiakkaat ja takaisi näin varhaisen puuttumisen.

Varhaiskasvatuspalveluiden toimivuus

Hyvin toimii:

- Lapsille pystytään tarjoamaan päivähoito-/vuorohoitopaikka päivähoitolain aikarajojen puitteissa
- Kaikilla kuusivuotiailla on mahdollisuus osallistua esiopetukseen oman asuinalueen lasten kanssa
- Kaikilla viisivuotiailla on mahdollisuus osallistua kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun
- Hanketyön avulla kehitetään hyvää yleistä tukea sekä kavennetaan oppimisoja
- Lasten ryhmien käytössä olevat tilat ovat pääsääntöisesti asianmukaiset
- Yhteistyö lasten asioissa Keminmaan eri hallintokuntien ja viranhaltijoiden on säännöllistä

Kehitettävää:

- Kysynnän ennustettavuus
- Varhaiskasvatuslain mukainen henkilöstö vuoteen 2030 mennessä
- Esiopetuskelpoisen henkilöstön rekrytoinnin vaikeus
- Henkilöstöressurssien riittävyys vastaamaan varhaiskasvatuksen lakia ja asetuksia
- Muu varhaiskasvatustoiminta:

Seurakunta järjestää perhekerhoja ja MLL:n toimesta Keminmaassa on perhekahvilatoimintaa.

Vapaa-aikapalvelujen toimivuus

Hyvin toimii:

- Hyvinvointiohjaajan työ on alkanut ja lähtenyt liikkeelle suunnitelmien mukaisesti vireänä

- Etsivä nuorisotyöntekijäresurssi on vakiintunut
- Yhteistyö vapaa-aikapalveluiden sisällä ja vapaa-aikapalveluiden ja muiden palvelualueiden kanssa on tiivistä
- Varhaisnuorille on tarjottu toimintaa, joka on ollut suosittua varhaisnuorten keskuudessa
- Nuorisotoimen avoin nuorisotilatoiminta tavoittaa illan aikana 20 – 50 nuorta
- Nuoret ovat avoimia ja positiivisia, yhteydenpito sujuvaa
- Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on tarvittu palvelu; yhteistyö koulun ja perheiden kanssa toimii.
- Vapaa-aikapalveluissa on kokeiltu erilaisia toimintatapoja eri ikäisille
- Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa on lisääntynyt
- Osallisuutta on kehitetty

Kehitettävää:

- Eri-ikäisille suunnattujen toimintojen vakinaistaminen ja edelleen kehittäminen
- Koko perheelle suunnattujen palveluiden kehittäminen
- Ehkäisevä päihdetyö
- Avoimessa tilatoiminnassa mm. sääntöjen noudattaminen sekä tavaroiden ja paikkojen rikkomisen ehkäiseminen
- Yläkoululaisille harrastus- ja vapaa-ajan viettomahdollisuuksia
- Yhteistyö koulutuspalveluiden kanssa
- Osallisuuden ja osallistumisen lisääminen

Peruskoulu ja lukio

Hyvin toimii

- lähikouluperiaate
- opetusryhmäkoko
- henkilöstön kelpoisuus
- kodin ja koulun välinen yhteistyö

Kehitettävää

- tvt opetuskäytössä
- osallisuus
- sitouttaminen sääntöjen noudattamiseen
- kolmiportainen tuki
- esiopetuksen ja alkuopetuksen yhteistyö

Sosiaalipalveluiden toimivuus

Hyvin toimii

- Ankkuritoiminta; ennaltaehkäisevää työtä poliisin, nuorisotyön ja sosiaalityön kesken.
- Lakisääteisissä määrärajoissa on yleensä pysytty.
- Työntekijät ovat ammattitaitoisia

Kehitettävää

- Lastensuojelulain muutoksen myötä 1.1.2022 lapsia voi yhdellä työntekijällä olla asiakkaana enintään 35 ja vuoden 2024 alusta 30. Tämä täytyy ottaa huomioon sosiaalityöntekijäresurssissa.
- Lapsiperheiden kotipalvelua ei ole voitu antaa asiakkaille siinä laajuudessa kuin tarvetta olisi ollut.
- Uudet maakunnalliset sote-alueet tulevat voimaan 2023 vuoden alusta. Tämä tuo mukanaan varmasti kehitettävää ja palveluprosesseissa yhteen sovitettavaa työtä.

6 KEHITTÄMISEN PAINOPISTEALUEET JA TOIMENPITEET

Tärkeimmät painopistealueet ovat 1) ennaltaehkäisevä työ ja 2) toimivat palvelut sekä 3) lasten ja nuorten osallisuus.

Lasten ja nuorten hyvinvointi on kokonaisuus, joka muodostuu lasten, nuorten ja heidän perheidensä tukemisesta elämän eri osa-alueilla. Kunnallisilla peruspalveluilla, seurakunnan ja järjestöjen tarjoamalla toiminnalla on tärkeä rooli ennalta ehkäisevän työn saralla luoda lapsille, nuorille ja perheille mahdollisimman hyvä elin- ja kasvu ympäristö. Ennaltaehkäisevän työn osuutta ei voi koskaan liikaa korostaa. Ennaltaehkäisevää työtä tehdään kaikissa kunnan hallintokunnissa, ei vain sosiaali-, terveys- ja sivistyspalveluissa.

Lähtökohta hyvinvoinnille on toimivat peruspalvelut, jotka saadaan oikea-aikaisesti. Palveluiden toimivuutta voidaan arvioida monin tavoin. Voidaan seurata määräaikoja; missä ajassa asiakas saa tarvitsemansa palvelun. Voidaan seurata kuinka monta asiakasta on saanut tietyn palvelun jonakin vuonna. Oleellista on myös kuulla käyttäjiä. Osallisuudesta puhutaan tänä päivänä usein palveluiden yhteydessä. Asiakasta halutaan osallistaa omaan asiansa selvittämiseen. Lasten ja nuorten on tärkeää tulla kuulluksi ja nähdyksi yhteiskunnassa ja etenkin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa.

Painopistealue	Tavoite	Toimenpide	Seuranta
<p>Palvelujen saatavuus jatkuva</p>	<p>Sosiaalityöntekijähenkilöstön resurssi riittävää</p> <p>Opetustuntien määrä tarpeen mukainen.</p> <p>Määräajoissa pysyminen</p> <p>Lakisääteiset terveystarkastukset tehdään ajallaan</p>	<p>Asiakasmäärien seuranta huomioiden lakisääteiset määrät/työntekijä (lastensuojelu, perhesosiaalityö)</p> <p>Tuntikehys pysyy ennallaan.</p> <p>Määräaikojen seuranta.</p> <p>Tavoite: Pysytään lain säätämässä määräajoissa.</p> <p>Määräajoissa pysyminen.</p> <p>Tavoite: Pysytään lain säätämässä määräajoissa</p>	
<p>Ennaltaehkäisevä työ</p>	<p>Perhetyönresurssi ja lapsiperheiden kotipalveluresurssi riittävää</p> <p>Ehkäisevän päihdetyön kokonaiskuva</p> <p>Moniammatillinen yhteistyö</p>	<p>Ei vähennyksiä resursseihin, asiakasmäärien seuranta</p> <p>Kartoituksen / suunnitelman laatiminen ennaltaehkäisevästä päihdetyöstä</p> <p>Yhteisöllisten opiskeluhuoltoryhmien palaverit ja toiminnot.</p> <p>Tavoite: 20 palaveria ja 7 toimintoa.</p> <p>Varhaiskasvatus-neuvolayhteistyön</p>	

		prosessi. Ankkuritoiminta	
Lasten ja nuorten osallisuus	Nuorisovaltuuston toiminta	Nuorisovaltuuston kokousten määrä. Järjestettyjen tilaisuuksien määrä	
	Oppilaskuntien toiminta	Nuorisovaltuusto osallistuu toimielimien kokouksiin Oppilaskuntien määrä Tavoite: 25 kokousta Oppilaskuntien järjestämien tilaisuuksien/tapahtumien määrä Tavoite: 10	
	Lasten ja nuorten vaikuttaminen kunnan tapahtumien/toimintojen suunnitteluun	5 tapahtumaa /toimintaa, jonka suunnitteluun osallistetaan lapset/nuoret	

7. SEURANTA

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on lakisääteinen väline ohjata, johtaa ja kehittää lasten ja nuorten palveluja kunnassa. Suunnitelman sisältö ja painopistealueet on otettava huomioon laadittaessa kuntalain mukaista kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa eri vuosille. Lastensuojelun suunnitelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Tavoitteiden toteutumista tarkastellaan vuosittaisella seurannalla.

Seurantaa toteutetaan yhtäaikaaisesti hyvinvointikertomuksen seurannan kanssa ja samalla työryhmällä. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma liitetään osaksi hyvinvointikertomusta.